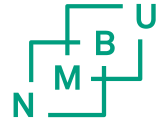

FINANS – MOTOREN I EN BÆREKRAFTIG ØKONOMI

Ole Gjølberg
24. August 2018

Nødvendige forutsetninger for industrialisering og økonomisk vekst

- Teknologi
- Arbeidskraft
- Kapital
- Fungerende kapitalmarkeder

Kapitalmarkedenes betydning

- Et fellestrekk ved fattige, ikke-bærekraftige økonomier er at de har svakt utviklede finansinstitusjoner og ikke-fungerende finansmarkeder
- Motsatt kjennetegnes rike, velutviklede økonomier ved at de har etablerte banker og andre kredittinstitusjoner og velfungerende finansmarkeder
- Finans har vært – og er – motoren i en bærekraftig økonomi og følgelig en nødvendig (men ikke tilstrekkelig) betingelse for flere av FNs bærekraftsmål, kanskje særlig mål nr. 8 og 9:

Finans og finansmarkeder

- «Finans» er betegnelsen på alt rundt dette
- å framskaffe kapital til investeringer
- sette pris på («verdsette») kapitalen i et marked
- vurdere og kvantifisere risiko og lønnsomhet i ulike prosjekter
- kontrollere og styre virksomheter gjennom eierskap til kapitalen
- fordele avkastning til utbytte eller nye investeringer
- åpne for å komme inn som medeier – eller gå ut av eierskap.

Avkastning versus risiko

- Finans er todimensjonal
- Mens mange kun ser på avkastning, er vi i finans opptatt av både avkastning og risiko (usikkerhet)
- Jo høyere risiko, jo høyere avkastningskrav – og omvendt

Finansmarkedet

- Finansmarkedet kanalisere ressurser (kapital) fra konsum til investeringer
- Finansmarkedet priser (verdsetter) denne kapitalen med utgangspunkt i forventet avkastning og risiko
- Finansmarkedet bestemmer hvilket avkastningskrav investorer krever for å gå inn i et prosjekt

Kapitalverdimodellen

- For en veldiversifisert investor er det bare den *systematiske* risikoen som prises
- Usystematisk risiko, dvs risiko som er knyttet til en spesifikk bedrift, antar vi kan fjernes ved å spre seg på mange (ulike!) investeringer
- Den systematiske risikoen i en investering kan man ikke rømme bort fra
- Forventet avkastning = Risikofri avkastning + (systematisk risiko x forventet markedsavkastning)

Hvilket avkastningskrav bør legges til grunn for en investering i X?

- Avhenger av systematisk risiko og forventet avkastning i markedet generelt
- Dersom «markedet», dvs gjennomsnittet av alle tenkelige investeringer forventes å gi en høy avkastning, så må vi også kreve en høy avkastning for X
- Dersom X er veldig følsom overfor endringer i markedsavkastningen, dvs har høy systemrisiko, så må avkastningskravet for X høynes

Finans = Rasjonell kalkulasjon

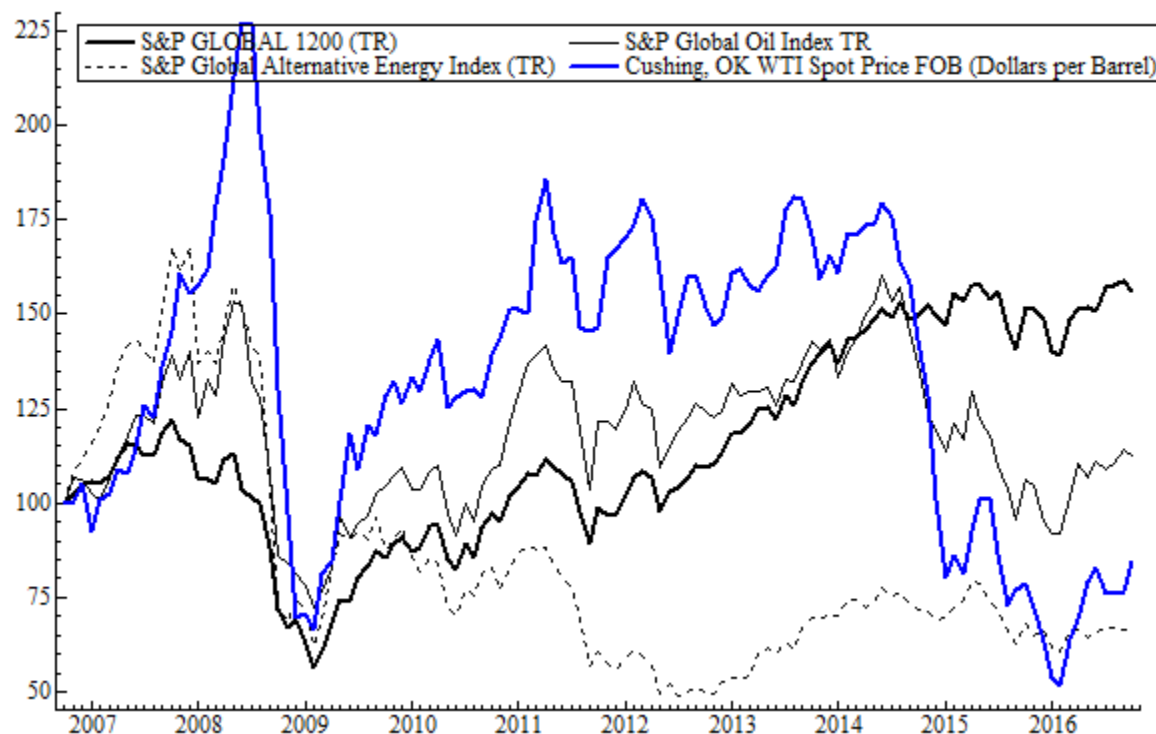

- Mennesket er komplekst
- I utgangspunktet er vi redde for det ukjente og vi foretrekker det trygge
- Samtidig lar vi oss friste av store potensielle gevinster, ofte så mye at vi gjør bevisste valg som innebærer risiko (vi klatret i sin tid ned fra trærne og begynte å gå på to bein)
- Men i mennesket finner man også eksempler på både irrasjonell frykt og luftig ønsketenkning
- Disse egenskapene (gode og dårlige) realiseres i finansmarkedet

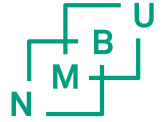
Fungerer finansmarkedene?

- Noen hevder at investorene tar fullstendig feil. Disse mener å vite hva som er smarte/dumme investeringer
- De som gjør dumme valg, vil tape penger. Og motsatt!
- Det finnes mange som har gjort dumme investeringer
- Men «markedet», dvs gjennomsnittsinvestoren har de siste 100+ årene gjort det veldig bra.

Erferingene de siste 11 åra

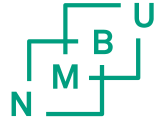

Bærekraftige framtidige investeringer?

- Krever rasjonelle, analytiske, kvantitative analyser
- Hva vil det si å (ikke) være rasjonell?
- Hva vil det si å (ikke) være analytisk?
- Hva vil det si å (ikke) være kvantitativ?

Finans: Der virkeligheten overgår det meste!

www.nbim.no

<http://www.cmegroup.com/trading/energy/crude-oil/light-sweet-crude.html>

<https://www.youtube.com/watch?v=HcMFA2SHES4>

<https://www.youtube.com/watch?v=XZEBz01t5vg&t=83s>
